

Eksamen

19.05.2016

NAB3001

Naturforvaltning

Programområde: Vg3 Naturbruk

Nynorsk

Eksamensinformasjon

Eksamenstid	Eksamen varer i 4 timar.
Hjelpemiddel	Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon.
Bruk av kjelder	<p>Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei.</p> <p>Du skal oppgje forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Viss du brukar utskrift eller sitat frå Internett, skal du oppgje nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Vedlegg	Ingen
Informasjon om vurderinga	<p>Når du løyser oppgåvene må du beskrive dei vala du tar og grunngje dei. Du viser kompetansen din i faget ut frå kompetansemåla i læreplanen ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentere og bruke fagstoff, og grunngje synspunkta dine og forslaga dine til løysing på oppgåva • Trekkje inn ulike synspunkt og løysingar som er relevante for problemstillingane i oppgåva • Gjere greie for resultatet/konsekvensane av dei faglege vala dine • Meistre relevante grunnleggjande ferdigheiter • Bruke eksempel der dette er relevant • Bruke fagterminologi, hjelpemiddel og vedlegg på ein formålstenleg og påliteleg måte

Vefsna – eit skattkammer av moglegheiter?

Vefsna, Nordlands største vassdrag, var på slutten av 1970-talet inne på lista over Noregs 10 beste lakseelver. Så blei elva smitta med lakseparasitten *Gyrodactilus Salaris*, og lakseproduksjonen i elva klappa saman. No er vassdraget rotenonbehandla, bevaringsarbeidet for laksestammen er kome godt i gang og sterke krefter jobbar for å etablere Vefsna regionalpark. Kanskje kan elva igjen ein dag stå fram som ei av dei beste lakseelvene i landet, og gje grunnlag for ulike former for naturbasert næringsutvikling i området.

Vefsna blei i 2009 verna mot kraftutbygging, men i førre veke varsla politikarar at det var aktuelt å vurdere dette vernet på nytt. Dei tok til orde for at ei skånsam kraftutbygging av Vefsna ville vere miljømessig riktig for eit samfunn som treng stadig meir elektrisk energi.

Oppgåve

- a) Noreg har forplikta seg til å ta eit spesielt internasjonalt ansvar for å ta vare på den nordatlantiske villaksen. Gjer kortfatta greie for livssyklusen til laksen, og utfordringane villaksen i Norge slit med.
- b) *Gyrodactilus Salaris* er ein lakseparasitt som kom inn i vassdraget gjennom innført smolt frå Sverige. Gjer greie for ulike utfordringar knytte til innføring av nye artar til eit område. Vel sjølv kva for artar du brukar som eksempel.
- c) Rotenonbehandling av vassdrag der ein drep dei fleste organismane som pustar med gjeller, er eit omdiskutert tiltak for å bli kvitt den innførte lakseparasitten *Gyrodactilus Salaris*. Enkelte meiner at behandlinga skadar det biologiske mangfaldet og kallar ei slik behandling for artsfascisme. Drøft etiske og praktiske utfordringar dei norske myndigheitene har når dei ønsker å fjerne innførte artar i landet.
- d) Drøft ulike framtidsperspektiv for Vefsna sett i lys av naturbasert næringsutvikling og ei eventuell kraftutbygging i vassdraget.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 4 timer.
Hjelpemidler	Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.
Bruk av kilder	<p>Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal disse alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.</p> <p>Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrift eller sitat fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettsadresse og nedlastingsdato.</p>
Vedlegg	Ingen
Informasjon om vurderingen	<p>Når du løser oppgavene må du beskrive de valgene du tar og gi en begrunnelse.</p> <p>Du viser din kompetanse i faget ut fra kompetansemålene i læreplanen ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentere og bruke fagstoff, og begrunne dine synspunkter og forslag til løsning på oppgaven • Trekke inn ulike synspunkter og løsninger som er relevante for oppgavens problemstillinger • Gjøre rede for resultatet/konsekvensene av dine faglige valg • Mestres relevante grunnleggende ferdigheter • Bruke eksempler der dette er relevant • Bruke fagterminologi, hjelpemidler og vedlegg på en hensiktsmessig og etterrettelig måte

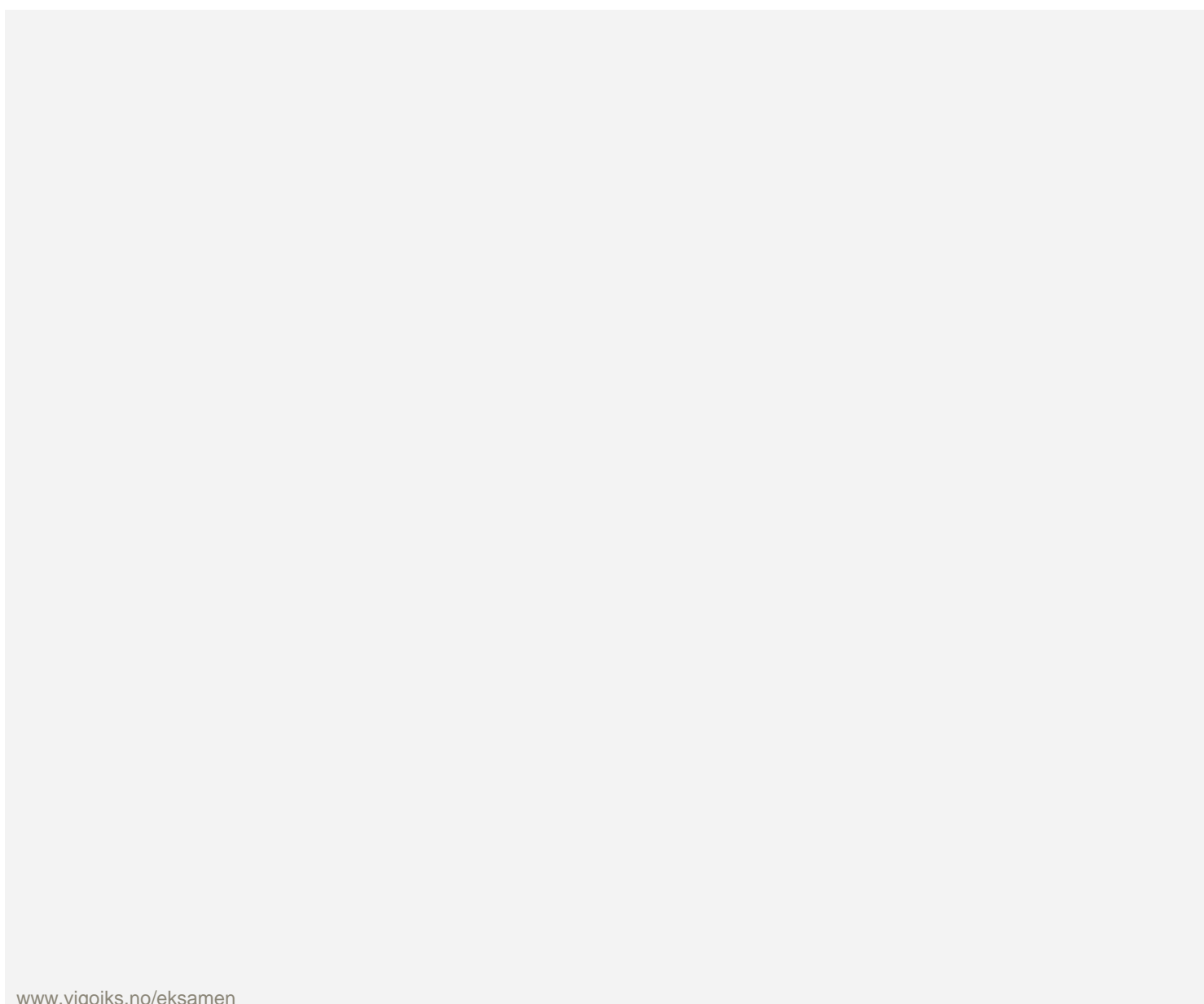
Vefsna – mulighetenes skattkammer?

Vefsna, Nordlands største vassdrag, var på slutten av 1970-tallet inne på lista over Norges 10 beste lakseelver. Så ble elva smittet med lakseparasitten Gyrodactilus Salaris, og lakseproduksjonen i elva klappet sammen. Nå er vassdraget rotenonbehandlet, bevaringsarbeidet for laksestammen er kommet godt i gang og sterke krefter jobber for å etablere Vefsna regionalpark. Kanskje kan elva igjen en dag fremstå som en av landets beste lakseelver, og gi grunnlag for ulike former for naturbasert næringsutvikling i området.

Vefsna ble i 2009 vernet mot kraftutbygging, men i forrige uke varslet politikere at det var aktuelt å vurdere dette vernet på nytt. De tok til orde for at en skånsom kraftutbygging av Vefsna ville være miljømessig riktig for et samfunn som trenger stadig mer elektrisk energi.

Oppgave

- a) Norge har forpliktet seg til å ta et spesielt internasjonalt ansvar for å ta vare på den nordatlantiske villaksen. Gjør kortfattet rede for laksens livssyklus, og utfordringene villaksen i Norge sliter med.
- b) Gyrodactilus Salaris er en lakseparasitt som kom inn i vassdraget gjennom innført smolt fra Sverige. Gjør rede for ulike utfordringer knyttet til innføring av nye arter til et område. Velg selv hvilke arter du bruker som eksempel.
- c) Rotenonbehandling av vassdrag der en dreper de fleste organismer som puster med gjeller, er et omdiskutert tiltak for å bli kvitt den innførte lakseparasitten Gyrodactilus Salaris. Enkelte mener at behandlingen skader det biologiske mangfoldet og kaller en slik behandling for artsfascisme. Drøft etiske og praktiske utfordringer de norske myndighetene har når de ønsker å fjerne innførte arter i landet.
- d) Drøft ulike framtidsperspektiver for Vefsna sett i lys av naturbasert næringsutvikling og en eventuell kraftutbygging i vassdraget.

www.vigoiks.no/eksamen